

Minister Sprawiedliwości

Warszawa, dnia 16 września 2011 r.

DL-P-II-071-55/11/4
dot. BPS/DSK-043-3892/11
BN-I-071-420/11/3

SECRETARIAT
Biura Prac Senackich
wpłynęło dn. 10.08.11
nr 8520 podpis

GABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 19.09.11.
nr 4645 podpis

**Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej**

Senatowy Perce Marszałek

W odpowiedzi na oświadczenie z dnia 29 lipca 2011 r. złożone przez pana senatora Zbigniewa Cichonia, przekazane przy piśmie z dnia 2 sierpnia 2011 r. znak BPS/DSK-043-3892/11, w sprawie ustawowego zwolnienia od opłaty sądowej instytucji kościelnych w postępowaniach regulacyjnych, o których mowa w ustawie z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2011 r. Nr 18, poz. 89), zwanej dalej „nowelą z dnia 16 grudnia 2010 r.”, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

W ustawie z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 29, poz. 154, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą z dnia 17 maja 1989 r.”, zawarto m.in. regulacje dotyczące spraw majątkowych Kościoła. Przez ponad 20 lat obowiązywania tej ustawy powołana na jej podstawie Komisja Majątkowa rozpatrywała zgłaszane przez kościelne osoby prawne wnioski o wszczęcie postępowań regulacyjnych, w przeważającej mierze dotyczące przywrócenia lub przekazania własności nieruchomości lub ich części. Wnioski te mogły być zgłaszane tylko do dnia 31 grudnia 1992 r. (zob. art. 2 ustawy z dnia 11 października 1991 r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej [Dz. U. Nr 107, poz. 459]).

Zgodnie z art. 2 ust. 1 noweli z dnia 16 grudnia 2010 r. z dniem 1 marca 2011 r. zniesiono Komisję Majątkową. Celem tej ustawy była likwidacja Komisji Majątkowej, nie zaś samego postępowania regulacyjnego.

Stosownie do art. 3 ust. 2 noweli z dnia 16 grudnia 2010 r., do dnia 28 lutego 2011 r. Komisja Majątkowa przekazała ministrowi właściwemu do spraw wyznań religijnych oraz mniejszości narodowych i etnicznych wnioski o wszczęcie postępowań regulacyjnych złożone na podstawie art. 62 ust. 3 zdanie pierwsze ustawy z dnia 17 maja 1989 r., oraz art. 2 ustawy z dnia 11 października 1991 r. o zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 107, poz. 459) – nierozpatrzone przed dniem wejścia w życie noweli z dnia 16 grudnia 2010 r. (t.j. przed dniem 1 lutego 2011 r.). Według stanu na dzień 31 października 2010 r. pozostało do rozpatrzenia około 220 takich spraw.

Na podstawie art. 4 noweli z dnia 16 grudnia 2010 r. uczestnicy postępowań regulacyjnych, w których zespół orzekający lub Komisja Majątkowa w jej pełnym składzie nie uzgodniły orzeczenia przed dniem wejścia w życie noweli z dnia 16 grudnia 2010 r., mogli w terminie 6 miesięcy od dnia otrzymania pisemnego zawiadomienia o niezgodnieniu orzeczenia wystąpić do sądu o podjęcie zawieszzonego postępowania sądowego lub administracyjnego, a jeżeli nie było ono wszczęte – wystąpić do sądu o zasądzenie roszczenia. W przypadku wniosków w ogóle nierozpatrzonych 6-miesięczny termin do wystąpienia do sądu liczony był od dnia 1 lutego 2011 r., tj. od dnia wejścia w życie noweli z dnia 16 grudnia 2010 r. Przyjęto przy tym zasadę, iż przy rozpoznaniu sprawy przez sąd mają zastosowanie przepisy art. 63 ust. 1 – 3 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. W przypadku braku wystąpienia do sądu w tym okresie roszczenie wygasło.

Należy podnieść, że ustawowe terminy do wystąpienia z żądaniem podjęcia zawieszzonego postępowania albo zasądzenia roszczenia upłynęły najpóźniej z dniem 31 sierpnia 2011 r. (t.j. dniem, z którym upłynęło 6 miesięcy od dnia zakończenia prac przez Komisję Majątkową – 28 lutego 2011 r. [art. 2 ust. 2 noweli

z dnia 16 grudnia 2010 r.]). Tym samym roszczenia, z którymi nie wystąpiono do sądu do dnia 31 sierpnia 2011 r., wygasły na podstawie art. 4 ust. 1 *in fine* noweli z dnia 16 grudnia 2010 r.

Wobec powyższego kwestia ustawowego zwolnienia od opłaty sądowej instytucji kościelnych w postępowaniach regulacyjnych, o których mowa w noweli z dnia 16 grudnia 2010 r., jest bezprzedmiotowa, gdyż obecnie instytucje te nie mogą skutecznie występować z nowymi roszczeniami w trybie postępowania regulacyjnego, natomiast w toczących się postępowaniach główny koszt – opłata sądowa – został już poniesiony.

Wskazać też trzeba, że ustawodawca nie zdecydował się zamieścić w art. 4 noweli z dnia 16 grudnia 2010 r. odesłania do uchylonego art. 62 ust. 8 ustawy z dnia 17 maja 1989 r., który zwalniał od opłat postępowanie regulacyjne (przepis ten dotyczył jedynie postępowania przed Komisją Majątkową). Instytucje kościelne mogą jednak korzystać ze zwolnienia od kosztów sądowych na ogólnych zasadach – określonych w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594, z późn. zm.).

Pomimo braku możliwości występowania przez instytucje kościelne z nowymi roszczeniami w trybie postępowania regulacyjnego, nadal istnieje możliwość inicjowania przez te instytucje postępowań cywilnych dotyczących utraconego mienia – na zasadach ogólnych.

W tym zakresie należy wskazać, że w Ministerstwie Sprawiedliwości został przygotowany projekt *ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego*, którego celem jest usunięcie lub zminimalizowanie problemów dostrzeżonych w dotychczasowej praktyce stosowania ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594, z późn. zm.).

W projekcie tym przewiduje się m.in. zmiany w przepisach ustanawiających zwolnienia od kosztów sądowych.

Zgodnie z projektowanym art. 95 ust. 1b ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych:

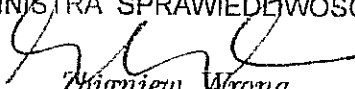
„1b. Nie pobiera się opłat od pozwu o wydanie nieruchomości, ustalenie prawa własności, uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym oraz o odszkodowanie, związane z bezprawnym przejęciem nieruchomości w oparciu o przepisy:

- a) dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz. U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13, z późn. zm.),
- b) dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 15, poz. 82, z późn. zm.),
- c) dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze m. st. Warszawy (Dz. U. Nr 50, poz. 279, z późn. zm.).”

Projektowane zmiany mogą w znacznym zakresie dotyczyć także instytucji kościelnych, które utraciły nieruchomości w wyniku bezprawnie przeprowadzonych procesów nacjonalizacyjnych.

Projektowana *ustawa o zmianie ustawy o zmianie ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy – Kodeks postępowania cywilnego* znajduje się na etapie uzgodnień międzyresortowych.

Z wyrazami szacunku

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Zbigniew Wrona
PODSEKRETARZ STANU